

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

PROCEDÈNCIA: CRAI Reserva, Universitat de Barcelona
DATA INICI: Juny 2021
NOM OBJECTE: Llibre/ Diccionari
TÍTOL: Dictionnaire de chiffres et de lettres ornées, a l'usage de tous les artistes...
CRONOLOGIA: 1767
SIGNATURA: 07 XVIII-7948(DTR)
FULLS/ PÀGINES: 184 pàgines i 250 fulls de làmines
MIDES: 24 cm.
SUPORT: pell i paper

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Dolent

DESCRIPCIÓ:

Llibre amb enquadernació de pell molt malmesa i bloc format per 184 pàgines i 250 fulls de làmines. Es tracta d'un diccionari format per gravats calcogràfics de cal·ligrafia i de monogrames. El bloc està cosit sense nervis i les capçades estan perdudes. La pell del llom està pràcticament perduda quedant restes de florons i una mica del títol en or.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

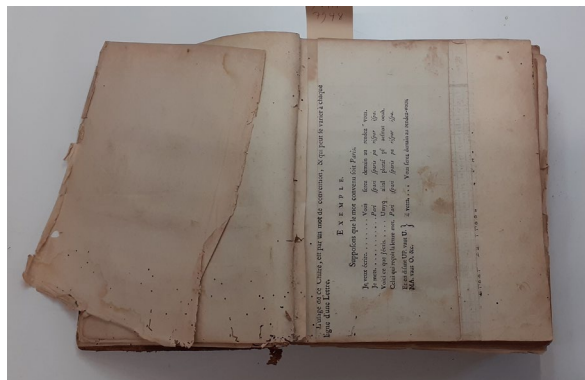
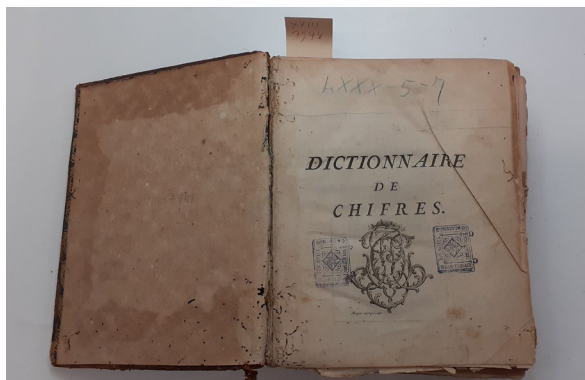
Enquadernació: Enquadernació amb pell, desgastada i molt malmesa i perduda a la part del llom pel fort atac de xilòfags. Presenta guardes pintades i inexistència de fulls de respecte. Les capçades estan totalment perdudes. L'estat de l'enquadernació podem dir que és dolenta no tant pel relligat del bloc, si no per l'estat del llom, perdut en un 80 %. Tot i així, conservem alguna part del daurat del títol i dels florons que el decoraven. El greu estat del llom es deu a l'atac d'insectes xilòfags que s'alimenten de les coles animals utilitzades en les enquadernacions. Hi ha pols superficial. L'ànima és de cartró i la podem apreciar per les parts on s'ha perdut la pell, puntes i cantonades laterals.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

Bloc de paper: El bloc del llibre està format per 184 pàgines lligades en forma de quadernets majoritàriament de dos plecs i 250 fulls de làmines soltes lligades amb dent de gos. Presenta brutícia i pols superficial així com oxidació generalitzada. L'atac de corc és present en tot el bloc i de forma més accentuada al llom del llibre. També hi ha taques d'humitat i fòxing. Trobem fulles soltes, tampons i anotacions manuscrites a la primera part del llibre i al final.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

Conseqüentment als treballs indicats es vol retornar al llibre la seva integritat física i estètica per preservar així el seu gran valor documental i cultural. Les intervencions de restauració es plantegen seguint criteris curatius, preventius i de reversibilitat dels materials.

TRACTAMENT:

Paper

- Desmuntatge del bloc del llibre amb documentació pertinent.
- Neteja mecànica superficial amb gomes toves i paletina.
- Control del pH.
- Proves prèvies de solubilitat de tintes amb cotó humit.
- Neteja humida per immersió.
- Reintegració en humit amb polpa de paper sobre taula de succió.
- Consolidació del suport.
- Muntatge del bloc formant quadernets per poder cosir amb nervis de veta.

Enquadernació

- Neteja mecànica superficial amb gomes i bisturí.
- Desencolat de les guardes originals i les etiquetes adherides.
- Neteja de la pell amb cotó humit.
- Reintegració tant a les cantonades perdudes com al llom amb paper japonès per retornar la funcionalitat de la coberta.
- Relligat del bloc amb nervis de veta de cotó.
- Muntatge de les cobertes originals i enllomat de nou.
- Col·locació de guardes originals a l'inici i final del bloc.

Sistemes de presentació

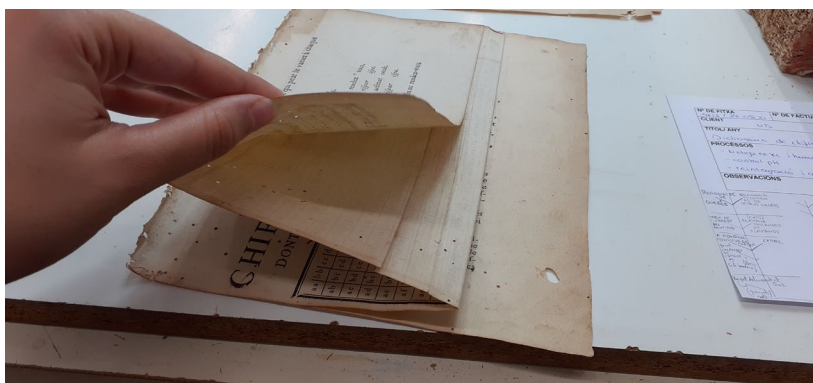
- Elaboració d'un estoig de conservació.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

PROCÉS DE RESTAURACIÓ:

- **Desmuntatge del bloc:** el primer de tot ha estat el desmuntatge del bloc amb la corresponent foliació.

- **Neteja en sec:** pel que fa al paper, en primer lloc, s'ha realitzat una neteja mecànica superficial amb paletina i gomes toves i, puntualment, amb ajuda del bisturí allà on la resistència del paper ho permetia. La neteja del bloc ha estat puntual, en aquelles zones d'acumulació de brutícia.

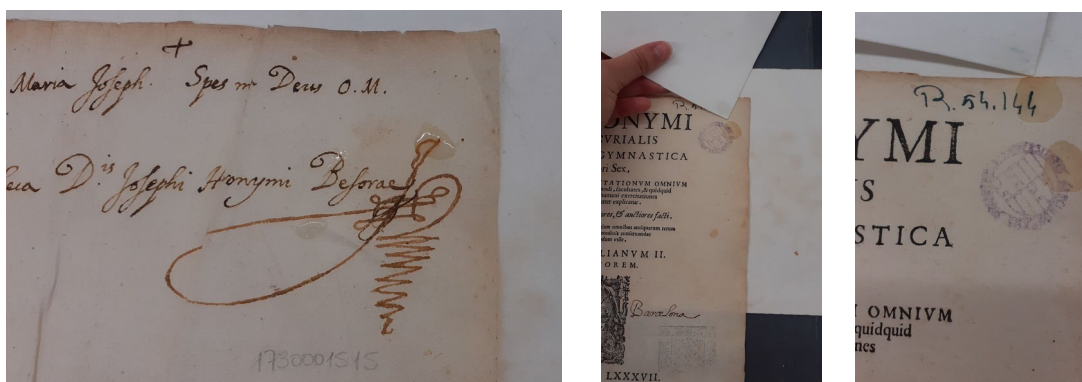
INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

- **Proves prèvies a la neteja:** per tal de determinar el processos a realitzar prèviament s'han fet un seguit de proves:

Mesura del nivell pH del paper: s'ha escollit una pàgina representativa del conjunt , i el resultat ha estat de 6,7 pH. Per tant podem determinar que amb la neteja humida s'eliminarà la major part de la brutícia i d'altres elements oxidants solubles i s'aportarà al bany hidròxid càlcic per ajudar a protegir el paper d'una oxidació prematura.

Proves de solubilitat de les tintes: s'han realitzat proves de solubilitat amb l'aigua a les tintes manuscrites, als tampons i als gravats amb color. En alguns tampons s'ha hagut de fixar les tintes amb Paraloid amb acetona abans del rentat i els colors del gravat no es veuen alterats amb l'aigua.

- **Neteja humida:** s'ha col·locat cada paper entre teixit no teixit, remay, dins les cubetes plenes d'aigua. S'ha canviat l'aigua diverses vegades fins comprovar que la brutícia soluble ja s'havia eliminat. Després s'han estès al moble assecador de paper per assecar les fulles de forma individual.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

- **Reaprest del suport de paper:** una vegada net i tractat el paper s'ha aplicat sobre la taula de succió la cola que, tant per la degradació pròpia del document i pel procés de rentat ha desaparegut. S'ha utilitzat metilcel·lulosa al 15% en aigua aplicada amb paletina. D'aquesta manera les fibres recobriran la seva resistència.
- **Reintegració del suport:** la reintegració s'ha realitzat en humit sobre la taula de succió utilitzant polpa de fibres de paper neutres barrejades amb metilcel·lulosa MH300. S'ha buscat un color de polpa semblant al del paper original per evitar un contrast visual desagradable. Una vegada reintegrat i fixada la polpa sota pes s'ha deixat assecar. Posteriorment, en sec s'han repassat manualment per eliminar els sobrants de polpa i s'han reintegrat amb paper japó els petits estrips o pèrdues que encara persistien.

- **Muntatge del bloc:** per poder tornar a enquadrar el bloc del llibre i que aquest es pugui obrir de forma fàcil, hem optat per muntar quadernets amb els fulls solts. D'aquesta manera el bloc es podrà obrir fàcilment i no perforarem els gravats tal i com estaven. Una vegada ordenat el bloc del llibre s'ha cosit de forma saltada amb vetes de cotó blanc.

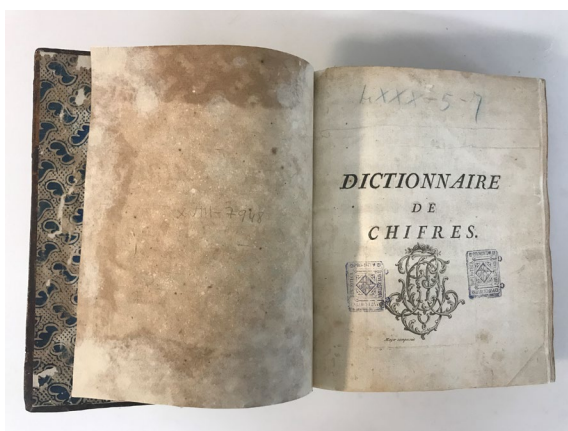
INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

- **Enquadernació:** Seguint els mètodes actuals de reintegració de pells i pergamins on s'opta pel paper japó i no pels mateixos materials, hem refet les pèrdues de suport amb varies capes de paper japonès gruixut, tenyit i aprestat per tal de oferir la resistència necessària a la coberta del bloc. S'ha realitzat una enquadernació amb tapa muntada tal i com era l'original però sense que el llom de l'enquadernació estigui directament encolat al bloc del llibre. Els nervis s'han fet amb vetes de cotó de color blanc de forma que permeti la total obertura del llibre sense haver de forçar-lo, i el cosit s'ha fet saltat.

Pel que fa a les capçades, aquestes estaven completament perdudes per la qual cosa s'ha optat per fer-ne unes de forma ornamental amb paper japonès tenyit del mateix color que la pell de l'enquadernació.

S'han tornat a posar les guardes originals també reintegrades amb paper japonès.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

- **Sistemes de presentació:** S'ha realitzat un estoig de conservació amb cartró coarrugat Premier Duo TM Archival E Gris exterior/ blanc interior (1,8 mm) i tela d'enquadernar Cialux gris perla tal i com ens han informat que es fa des del Taller de Restauració del CRAI de la UB.

VALORACIÓ FINAL:

La intervenció ha seguit els criteris propis de la conservació i restauració dins les necessitats i les valoracions del CRAI de la Universitat de Barcelona. Creiem que el resultat és molt satisfactori i que assegura la conservació del document per tal que pugui ser consultat i divulgat per les següents generacions. Només cal preservar el llibre en quan a les condicions d'emmagatzematge, exposicions o consulta pública. Especial importància en aquest aspecte té tant la seva bona manipulació així com les condicions climàtiques d'humitat i temperatura. Aquestes condicions haurien d'estar al voltant del 60% de HR i els 20°C. Sempre evitant fluctuacions sobtades.

RESTAURACIÓ FETA PER: Taller de Restauració i Conservació d'Obres d'Art ROSSELLBADIA S.L.

DATA final de la intervenció: Desembre de 2021

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 4613/26.05.21

FOTOGRAFIES:

